

Област Бургас

▶ Население (2016)	413 284
▶ Територия (кв.км)	7748,1
▶ Брой на населените места	261
▶ Дял на населението в градовете (%)	76,2

Общ преглед

Високата инвестиционна активност в областта се отразява и на пазара на труда, и на доходите и условията на живот. Заемността в област Бургас продължава да нараства и през 2016 г. за първи път от десет години изпреварва средната за страната. Делът на автомагистралите и първокласните пътища е значително по-висок от средните стойности за страната. Общинската администрация се представя добре по отношение на електронните услуги и тези на „едно гише“, но нивото на местните данъци и такси в общините от област Бургас остава сравнително високо.

Демографската картина в областта продължава да е сравнително добра, въпреки че населението следва общата тенденция към застаряване. Състоянието и резултатите на образователната система в Бургас са сравнително неблагоприятни. Липсата на лекари, сравнително ниският дял на здравноосигурените и недостатъчният капацитет на болниците обясняват и ниския брой на преминалите пациенти през болниците спрямо населението. Област Бургас продължава да се представя сравнително слабо в областта на сигурността. През последните няколко години в областта се наблюдава нарастващ интерес към кината и театрите.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и условия на живот

Високата инвестиционна активност в областта се отразява и на пазара на труда, и на доходите и условията на живот. През 2015 г. БВП на човек от населението в областта нараства двойно по-бързо от средния в страната и достига 10 310 лв. при 12 339 лв. в страната. Заплатите също нарастват, макар и с по-нисък темп, като областта заема 6-о място в страната по заплащане на труда с 9102 лв. средна годишна работна заплата.

Доходите на населението в областта се увеличават и през 2016 г. и достигат 4592 лв./лице от домакинството при 5167 лв./лице за страната.

Нарастването на доходите в областта води и до намаляване на дела на населението, живеещо с материални лишения през 2015 г. Относителният дял на населението, живеещо под линията на бедност за страната, също намалява до 19,5% и отново е по-нисък от средния за страната (22,9%).

Пазар на труда

Заетостта в област Бургас продължава да нараства и през 2016 г. за първи път от десет години изпреварва средната за страната, достигайки 63,6% при 63,4% в страната. В същото време икономическата активност също расте, въпреки че в страната тенденцията на ръст се обръща през 2016 г. Все пак безработицата в област Бургас все още е сравнително висока. През 2016 г. намалява до 9,0% при 7,7% в страната.

Въпреки относително добрите показатели за заетост и безработица областта страда от неблагоприятна образователна структура на населението между 25 и 64-годишна възраст. За 2016 г. висшистите в областта са 23,1% при 27,7% в страната, а тези с основно и по-ниско образование – 27,8% при 17,7% в страната. Тенденцията от последните десет години е към подобряване и на двата показателя.

Коефициентът на демографско заместване като съотношение между населението на възраст 15–19 години и това на възраст 60–64 години в областта е по-благоприятен от средния за страната и дори и от този в столицата, което чертае относително добри перспективи за възпроизводството на работната сила.

Инвестиции

Бургас продължава да е сред областите с най-висока инвестиционна активност. Това е втората област след столицата по брой на нефинансовите предприятия спрямо населението и третата област с най-много привлечени чужди инвестиции. ЧПИ нарастват рязко през 2015 г. със 767 млн. евро (основно заради модернизацията и разширяването в рафинерията „Лукойл Нефтохим Бургас“, включваща и нов завод), достигайки 4124 евро/човек към края на 2015 г. при 3250 евро/човек в страната. Въпреки че през 2015 г. разходите за придобиване на ДМА в областта намаляват, те за-

държат нивото си сравнително високо – 3578 лв./човек от населението при 2973 лв./човек в страната.

Област Бургас продължава и да е сред първенците по усвоени европейски средства. Към 30 юни 2017 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми в областта достига до близо 900 млн. лв., или 1434 лв./човек от населението при 1344 лв./човек в страната. В рамките на областта най-много средства са усвоили общините Созопол (над 5000 лв./човек) и Поморие (над 3000 лв./човек).

Инфраструктура

Гъстотата на пътната и железопътната мрежа в областта е по-ниска от средната за страната. В същото време делът на автомагистралите и първокласните пътища е значително по-висок (25,9% при 18,6% за страната) основно заради магистрала „Тракия“. Качеството на пътната настилка е сходно със средните показатели за страната – 42,0% от настилката е в добро състояние при 41,5% за страната.

Делът на населението с достъп до интернет, както и този на лицата, използвали интернет през 2016 г., е по-нисък от средните стойности за страната.

Данъци и такси

Нивото на местните данъци и такси в общините от област Бургас е сравнително високо. Усредненият размер на ставките поставя областта на трето място в страната (след столицата и област Варна) по тежест на основните местни данъци и такси. По-ниски са само данъкът върху недвижимите имоти и таксата за битови отпадъци. Бургас е и областта, в която са най-високи данъците върху превозните средства с мощност от 74 до 110 kW – 1,54 лв./kW при 1,35 лв./kW средно за страната. В област Бургас е и общината с най-висока данъчна ставка за таксиметров превоз на пътници – община Созопол, с 1000 лв. при почти двойно по-ниско за страната (525 лв.).

Администрация

Оценките на администрацията за предоставяните електронни услуги и обслужването на „едно гише“ се повишават през 2017 г. и изпреварват средните за страната. Оценката за прозрачността на органите на местното самоуправление обаче намалява за втора поредна година и за първи път е под средната за страната.

Що се отнася до покритието на територията от кадастъра, единствено община Бургас разширява кадастралната си карта през 2016 г. Община Несебър продължава да е сред малкото български общини с изцяло покрита от кадастър територия, а общините Айтос и Руен все още са с 0% покритие на кадастъра.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●

Демография ●●●●●

Демографската картина в областта продължава да е сравнително добра. Населението застарява, но коефициентите на възрастова зависимост в област Бургас все още са значително по-ниски от стойностите за страната. Съотношението между населението на възраст 65 и повече години и това до 14 години е по-ниско единствено в столицата и в област Сливен. Коефициентът на естествен прираст намалява още през 2016 г., но продължава да е сред най-ниските в страната със стойност от $-3,6\text{‰}$ при $-6,0\text{‰}$ в страната. Нещо повече, област Бургас все още нетно привлича население и коефициентът на механичен прираст е положителен.

Областта е сравнително високо урбанизирана – 76,2% от населението живеят в градовете (при 73,3% за страната), а гъстотата е 2260 души/кв.км при 1548 души/кв.км за страната през 2016 г.

Образование ●●●

Състоянието и резултатите на образователната система в областта са сравнително неблагоприятни. Записаните в V–VIII клас ученици намаляват до 77,7% през 2016 г. при 78,2% в страната. Делът на второгодниците и отпадналите пък се увеличава, а делът на слабите оценки на матурите по БЕЛ остава над средния за страната – близо 10% при под 8% за страната през 2017 г. Средният успех от зрелостните изпити през 2017 г. също е по-нисък спрямо представянето на другите области – 4,10 при 4,22 за страната.

Бургас продължава и да е сред областите с най-малък брой на преподавателите в основното и средното образование спрямо учениците, въпреки че през 2016 г. се наблюдава привличане на нови учители в областта.

За поредна година студентите в областта намаляват, следвайки общата тенденция на свиване на приема в страната.

Здравеопазване ●

И през 2016 г. броят на лекарите в областта е значително по-нисък от средния за страната спрямо населението. На един общопрактикуващ лекар от областта отговарят 1902 души от населението при 1611 души в страната. На един лекар от водеща специалност в областта пък се падат 622 души при 530 души в страната. Същевременно делът на здравноосигурените лица в област Бургас продължава да е значително по-нисък от средния (84,3% при 88,1% за страната).

Липсата на лекари, сравнително ниският дял на здравноосигурените и относително малкият капацитет на болниците обясняват и ниския брой на преминалите пациенти през болниците спрямо населението. Броят на леглата в МБАЛ е 3,1 на 1000 души от населението при 5,1 на 1000 души в страната, а преминалите болни достигат 178 на 1000 души от населението при 235 на 1000 души в страната за 2016 г.

Сигурност и правосъдие ●

Област Бургас продължава да се представя сравнително слабо в областта на сигурността. И през 2016 г. Бургас е областта с най-висок относителен брой на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността – 18,8 на 1000 души от населението при 12,6 на 1000 души в страната. Бургас е и сред областите с най-ниска степен на разкриване на престъпленията (само в столицата тя е по-ниска) – 38% от регистрираните през годината престъпления са разкрити при 48% за страната.

Делът на наказателните дела в окръжния съд, приключили в 3-месечен срок, се увеличава до 94% през 2016 г. при 89% за страната. В същото време обаче делът на висящите дела също се увеличава и изпреварва средните за страната нива.

Околна среда ●●●

Високата урбанизация на областта определя и относително големия дял от населението, което живее в селища с достъп до канализация, както и високата свързаност с пречиствателни станции за отпадъчни води. В същото време Бургас продължава да е сред областите с най-голям обем образувани битови отпадъци – 519 кг/човек годишно при 422 кг/човек в страната през 2015 г., което е характерно за области със значителен приток на туристи.

Въздухът в областта е относително чист, като емисиите на въглероден диоксид са около четири пъти под средните нива за страната.

Култура ●●

През последните няколко години в областта се наблюдава нарастващ интерес към кината и театрите, а посещенията са съизмерими с тези в страната спрямо броя на населението. През 2016 г. посещенията на кината в област Бургас са 880 на 1000 души от населението при 778 на 1000 души в страната, а посещенията на театрите – 312 на 1000 души при 322 на 1000 души в страната.

Посещенията на музеите в областта също се увеличават, но продължават да изостават от средните стойности за страната. През 2016 г. те достигат 505 на 1000 души в областта при 734 на 1000 души в страната. Изключение от общия ръст на другите показатели правят данните за интереса към библиотеките в областта. През 2016 г. те намаляват до 117 на 1000 души в област Бургас при 605 на 1000 души в страната и докато през 2009 г. разликата между посещенията в Бургас и в страната е двойна, през 2016 г. тя става петорна.

Ключови показатели за област Бургас

Индикатори на икономическото развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	9619	9646	9846	8714	10 310	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3374	3702	4234	4182	4275	4592
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	7359	7788	8212	8834	9102	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	15,6	19,4	21,4	22,4	19,5	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	63,3	64,8	67,5	67,8	69,4	69,9
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	55,3	57,3	58,9	60,3	62,2	63,6
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	12,6	11,5	12,7	11,0	10,3	9,0
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	17,3	18,6	20,2	18,8	19,3	23,1
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	62	65	67	69	71	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2379	3168	4553	4471	3578	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	4361	4885	5885	2262	4124	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	47,3	53,5	44,8	51,6	63,2	60,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	22,1	29,0	27,1	35,0	39,5	42,0
Покритие на кадастъра (%)	16,2	16,3	16,3	16,3	20,7	22,0

Индикатори на социалното развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-3,0	-3,3	-3,0	-3,2	-3,4	-3,6
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	0,7	-0,2	3,7	2,5	2,7	0,8
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,43	4,11	4,19	4,26	4,22	4,08
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	3,92	6,64	6,98	6,14	7,05	10,13
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	81,1	81,4	80,1	78,5	79,0	77,7
Дял на здравноосигурените лица (%)	85,6	84,6	83,2	83,8	85,2	84,3
Преминали болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	93,4	140,8	166,1	102,4	166,9	178,1
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	20,6	20,0	20,0	19,2	20,2	18,8
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	31,8	30,2	26,9	28,1	33,5	38,4
Дял на висшите наказателни дела (%)	9,3	8,4	7,3	8,9	6,5	8,8
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	60,6	60,7	61,2	61,4	64,9	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	75,3	86,9	90,2	74,7	76,8	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	101	552	845	927	873	880
Посещения в театрите на 1000 души от населението	289	282	317	361	333	312